

ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริม
ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท
โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

สยมพร จันทร้งาม

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2554

b 05250544

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

245807

ประสิทธิภาพของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริม
ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท
โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

สยามพร จันทรัมย์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2554

ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริม
ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท
โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

สุขุมพร จันทร์งาม

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

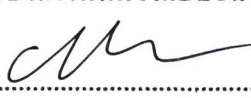
คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. ھرรษา เศรษฐบุปผา

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรารณ ทุ่งปันคำ

.....กรรมการ
นางอุบล ก้องแก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....
รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรารณ ทุ่งปันคำ

13 กันยายน 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรภรณ์ ทุ่งป็นคำ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระที่กรุณาให้ คำปรึกษา ข้อคิดเห็น และช่วยตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในทุกขั้นตอนของการค้นคว้าแบบ อิสระ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดระยะเวลาของการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาด้วยดีมาตลอด ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ รวมถึงคณะกรรมการสอบการค้นคว้า แบบอิสระที่กรุณาให้แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อความสมบูรณ์ของการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้

ขอขอบพระคุณกรมสุขภาพจิต ที่ให้โอกาสและสนับสนุนทุนในการเข้ารับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล และหัวหน้างานจิตเวช ตลอดจนผู้ร่วมงานทุกท่านของ โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัด สุโขทัย ที่สนับสนุนและเอื้ออำนวยให้สามารถใช้เวลาในการศึกษาอย่างเต็มที่ รวมถึงอนุญาตให้ เก็บข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอขอบคุณผู้ที่เป็นโรคจิตเภท ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ทำให้การค้นคว้า แบบอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่เป็นกำลังใจให้ ผู้ศึกษาตลอดระยะเวลาการศึกษา ตลอดจนให้การสนับสนุนช่วยเหลือในหลายๆ ด้าน และ ขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนทำให้การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สมบูรณ์

สยามพร จันทร์งาม

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริม
ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท
โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ผู้เขียน นางสาวสุมพร จันทรงาม

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทราภรณ์ พุ่งปันคำ

บทคัดย่อ

245807

ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทเป็นปัจจัยหนึ่งในการป้องกันการกลับเป็นซ้ำ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด ประกอบด้วย บุคลากรผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคจิตเภท 4 คน และผู้ที่เป็นโรคจิตเภทที่รักษาด้วยยาที่มารับบริการที่คลินิกจิตเวช 66 ราย ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบประเมินพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา 2) แบบประเมินอาการทางจิต 3) แบบวัดความพึงพอใจสำหรับผู้ที่เป็นโรคจิตเภท และ 4) แบบวัดความพึงพอใจในการใช้แนวปฏิบัติของบุคลากรผู้ใช้นโยบายทางคลินิก ดำเนินการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดการใช้และการประเมินผลแนวปฏิบัติทางคลินิกของสถาบันวิจัยทางการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1998) ประเมินคุณภาพของแนวปฏิบัติทางคลินิกพบว่าแนวปฏิบัติทางคลินิกอยู่ในระดับดี และนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อ 1) และ 2) ไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นพบว่าได้ค่าที่ยอมรับได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

- 1) พฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาที่ถูกต้องในระดับสูงของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 90.91 เป็นร้อยละ 100
- 2) อัตราการกำเริบจากการขาดความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท ลดลงจากร้อยละ 67.70 เป็นร้อยละ 20.63
- 3) อัตราการกลับมารักษาซ้ำในโรงพยาบาลของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทลดลงจากร้อยละ 3.93 เป็นร้อยละ 0
- 4) อัตราการมาตรวจตามนัดของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 81.03 เป็นร้อยละ 95.45
- 5) ร้อยละ 100 ของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทมีความพึงพอใจต่อการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิก
- 6) ร้อยละ 100 ของบุคลากรมีความพึงพอใจต่อการใช้นโยบายปฏิบัติทางคลินิก

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าการใช้นโยบายปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีของการดูแลผู้ที่เป็นโรคจิตเภท ดังนั้นบุคลากรผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคจิตเภทควรนำนโยบายปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทไปปฏิบัติในงานประจำอย่างต่อเนื่องต่อไป

Independent Study Title	Effectiveness of Implementing Clinical Practice Guidelines for Promoting Medication Adherence Among Persons with Schizophrenia, Ban Dan Lan Hoi Hospital, Sukhothai Province
Author	Miss Sayumphorn Channgam
Degree	Master of Nursing Science (Mental Health and Psychiatric Nursing)
Independent Study Advisor	Associate Professor Dr. Patraporn Tungpunkom

ABSTRACT

245807

Medication adherence of persons with schizophrenia is an important factor relating to prevention of relapse. The purpose of this operational study was to determine effectiveness of implementing clinical practice guidelines (CPGs) for promoting medication adherence among persons with schizophrenia at Ban Dan Lan Hoi hospital, Sukhothai province. The sample was selected by purposive sampling and included four health care personnel and 66 persons with schizophrenia who received services at psychiatric clinic, during April to June 2011. The research instrument was CPGs for promoting medication adherence among persons with schizophrenia. The instruments for data collection consisted of 1) assessment of medication adherence behaviors scale, 2) assessment of brief psychiatric rating scale, 3) satisfaction on care based on CPGs for promoting medication adherence of patients with schizophrenia form, and 4) health care personnel satisfaction measurement form after using the CPGs. The study was based on the framework of CPGs utilization and evaluation of National Health and Medical Research Council (NHMRC, 1998). CPGs were evaluated for quality by the Appraisal of Guidelines for Research and Evaluation (AGREE) and was at a good level. The instruments items 1) and 2) were tested for reliability and were in the acceptable level. Data were analyzed using descriptive statistics.

The results of this study revealed that: After implementing CPGs

- 1) Medication adherence behaviors of persons with schizophrenia at a high level had increased from 90.91% to 100%.
- 2) The relapse rate of persons with schizophrenia had decreased from 69.70% to 20.63%.
- 3) The re-admission rate of patients with schizophrenia had decreased from 3.93% to 0%.
- 4) The follow-up rate of persons with schizophrenia had increased from 81.03% to 95.45%.
- 5) A hundred percent of the persons with schizophrenia were satisfied with care based on CPGs for promoting medication adherence.
- 6) A hundred percent of the health care personnel were satisfied with the implementation of CPGs for promoting medication adherence.

The results of this study indicate that implementation of CPGs for promoting medication adherence among persons with schizophrenia leads to a better outcome. Therefore, these CPGs should be implemented continuously.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
คำถามในการศึกษา	7
ขอบเขตการศึกษา	7
นิยามศัพท์	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
โรคจิตเภท	11
ความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	23
แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	32
การใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก	46
สถานการณ์การส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท	
โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย	57
กรอบแนวคิดในการศึกษา	58
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	59
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	60
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	63
ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
การอภิปรายผล	79
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	85
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	87
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	87
เอกสารอ้างอิง	88
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการวิจัย	99
ภาคผนวก ข เอกสารคำชี้แจงข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ	100
ภาคผนวก ค แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือ ในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย	106
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล	110
ภาคผนวก จ การคำนวณร้อยละการมาตรวจตามนัดของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท และร้อยละการกลับเข้ามารับการรักษซ้ำในโรงพยาบาล	116
ภาคผนวก ฉ คณะกรรมการประเมินคุณภาพของแนวปฏิบัติทางคลินิก โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของแนวปฏิบัติทางคลินิก	118
ภาคผนวก ช รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	120

ญ

สารบัญ (ต่อ)

ประวัติผู้เขียน

หน้า

121

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนของบุคลากรผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	70
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็น โรคจิตเภทที่มารับบริการและ ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา ของผู้ที่เป็น โรคจิตเภทจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประวัติการรักษาด้วยยา	71
3	ข้อมูลตัวชี้วัดความร่วมมือในการรักษาด้วยยาคลินิกจิตเวช โรงพยาบาลบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ปีงบประมาณ 2554	78

สารบัญภาพ

รูป		หน้า
1	ร้อยละของระดับของพฤติกรรมการใช้ยาที่ถูกต้องของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	73
2	ร้อยละอาการกำเริบของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	74
3	ร้อยละการกลับมารักษาซ้ำในโรงพยาบาลของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	75
4	ร้อยละการมาตรวจตามนัดของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	76
5	ร้อยละความพึงพอใจสำหรับผู้ที่เป็นโรคจิตเภทที่ได้รับการดูแลโดยการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	77